

ництво не реагує на зменшення попиту, то поступово зростає кількість товарів, які не мають збуту. Реакцією ринку на таку ситуацію буде затоварювання продукцією, що супроводжується зниженням цін і також спадом виробництва. Таким чином, рівень заробітної плати, її відхилення від вартості робочої сили впливає на обсяг і структуру виробництва.

УДК 657.1

Ю.Г. БИХОВЕЦЬ, *магістр з обліку і аудиту,
Луцький національний технічний університет*

КРЕАТИВНИЙ ОБЛІК – ЗАГРОЗА ЕКОНОМІЧНІЙ БЕЗПЕЦІ ПІДПРИЄМСТВА ЧИ ЗАСІБ ЗАХИСТУ

В умовах стрімкого розвитку технологій вислів «проінформований – значить озброєний» усе частіше набуває буквального значення. Проходить той час, коли рейдерські атаки були основним способом захоплення іншого підприємства. Сьогодні широко розповсюджене промислове шпигунство, бенчмаркетинг, кардінг, які мають на меті заволодіння цінними даними, що становлять комерційну таємницю. Тому система бухгалтерського обліку, яка володіє усією інформацією про фінансово-господарську діяльність підприємства, з недавнього часу розглядається у наукових публікаціях як центральна ланка у забезпеченні економічної безпеки фірми.

Бухгалтерська звітність, будучи загальнодоступною, перетворилась на «призму» крізь яку інші економічні суб'єкти (конкуренти, постачальники, покупці, інвестори, кредитори, громадські організації), а головне держава, «бачать» суб'єкт господарювання. Тому як стверджують соціологічні опитування, 80 % фінансових директорів провідних компаній України здійснювали маніпулювання даними, відображеними у звітності [1, с. 6]. З цього випливає, що в Україні, як і багатьох інших державах із нестабільною економічною ситуацією, сформувались умови для розвитку креативного обліку.

Першим звернув увагу на дану категорію М.С. Пушкар, який у 2006 році опублікував монографію «Креативний облік (створення інформації для менеджерів)». Науковець розглядав поняття як «творчий облік, який вимагає від облікових працівників організації фактів і правил їх групування виходячи з інтересів менеджменту з метою отримання знань про нові об'єкти спостереження». Для бізнесу креативний облік дає можливість знайти рішення, спрямовані на забезпечення конкурентних переваг за рахунок діагностування сильних і слабких сторін своєї діяльності, поглибленого вивчення тих об'єктів, що не розглядаються у фінансовому та управлінському обліку [2, с. 90].

Проте на практиці даний підхід майже не застосовується, а «творчість» у більшості випадків зводиться до маніпулювання показниками звітності. Тому багато науковців (серед них І.А. Панченко, С.Ф. Голов, Л.В. Гнилицька) вважають, що креативний облік – це загроза як для економічної безпеки суб'єкта господарювання, так і економіки держави в цілому. Крім того, як зауважує С.Ф. Голов надання викривленої інформації користувачам підриває довіру суспільства до бухгалтерської професії.

Можна виділити дві основні мети маніпулювання обліковими даними:

- 1) зниження доходів та збільшення витрат для «оптимізації» податкових зобов'язань;
- 2) покращення фінансового стану з метою залучення фінансових ресурсів.

Отримання першої вигоди зумовлене значним чином наявністю альтернативних варіантів ведення бухгалтерського обліку. Суб'єкт господарювання на власний розсуд обирає методи нарахування амортизації, списання запасів у виробництво, нарахування резерву сумнівних боргів, калькулювання собівартості продукції тощо. З огляду на те, що аналізу облікової політики контролюючі органи не здійснюють (для них важливо лише, що вона була документально затверджена), підприємство має невеликі можливості для варіацій. Проте рівноважність в обліку все-таки зберігається. І якщо у звітному періоді завищені витрати, то у наступному вони будуть занижені, і навпаки.

Справжньою причиною маніпулювання фінансовими результатами є наявність «прогалін» у вітчизняному законодавстві та можливостей для їх реалізації, що зумовлює виникнення загроз з боку державних органів. Справедливо зауважити, що часто витрати на вирішення проблем є вищими, ніж заощаджені кошти.

«Прикрашання» звітності (збільшення активів, показників оборотності та ліквідності, зниження зобов'язань) здійснюється для кредиторів, інвесторів та конкурентів. Якщо завданням підприємства по відношенню до першій користувачів є залучення фінансових ресурсів, то надання викривленої інформації для конкурентів має на меті введення їх в оману про стійкий розвиток та збереження конкурентних позицій. Таким чином, вони ніби створюють «ореол» безпеки навколо себе і не враховують того, що успіх зацікавлює, а тому «інтерес» інших компаній може навпаки зрости.

Потрібно згадати також про власників та акціонерів, яким часто надають недостовірну інформацію про прибутковість компанії. А це тягне за собою прийняття рішень про поточний та стратегічний розвиток підприємства, матеріальні інтереси вкладників, що суттєвим чином впливає на ймовірність майбутнього банкрутства.

Таким чином, креативний облік – це «палка з двох кінців». З однієї сторони, маніпулювання даними обліку дозволяє сформувати помилкове враження про підприємство і як наслідок, залучити інвестиційні кошти, отримати конкурентні переваги, позитивний імідж.

З іншої сторони, вводячи в оману інших, суб'єкт господарювання насправді обманює себе. Адже виникає сумнів чи зможе воно погасити відсотки за користування кредитом, справитись із виконанням прийнятих інших зобов'язань. Крім того, залишається ймовірність прийняття неефективних управлінських рішень на основі таких даних.

Тому все-таки основою для забезпечення економічного розвитку та безпеки підприємства є достовірна система обліково-аналітичного забезпечення. А креативний облік необхідно перетворити у творчий та інноваційний, а не умовно-об'єктивний.

Список використаних джерел

1. Гнилицкая Л.В. Манипулирование учетными данными – угроза экономической безопасности предприятия / Л.В. Гнилицкая // Економіка та управління підприємствами машинобудівної галузі: проблеми теорії та практики. – 2011. -№ 3(15). – С. 5-14.
2. Пушкар М.С. Креативний облік (створення інформації для менеджерів): [монографія] / М.С. Пушкар. – Тернопіль, Карт-Бланш, 2006. – 334 с.

УДК 658.27

Г.А. БОЛМАТ, асистент,
кафедра бухгалтерського обліку,
Сумський національний аграрний університет

ПРОБЛЕМИ ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ОБОРОТНИМИ АКТИВАМИ НА ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

В теперішній нелегкий кризовий період перед більшістю підприємств України виникла проблема не тільки їх ефективної діяльності, але й фінансової стійкості. Адже для безперебійної діяльності підприємства, зокрема в теперішніх умовах кризи, збільшення конкуренції та впливу інфляції, оборотні активи є найнеобхіднішими засобами для безперервності виробничого процесу підприємства і забезпечення його платоспроможності.

Раціональне використання оборотних активів є однією з проблем, що має важливе значення для підвищення ефективності виробництва.

Отже, серед економічних ресурсів підприємств, що значною мірою впливають на їх економічний розвиток, достатньо значущу частку займають оборотні активи. З переходом України до якісно нової моделі побудови економіки, яка передбачає реформування відносин власності та системи управління господарським механізмом, виникає необхідність нового підходу до дослідження питання раціонального використання оборотних активів.